

Klub Przyrodników

ul. 1 Maja 22, 66-200-Świebodzin
Konto: BZ WBK SA o/Świebodzin nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645
tel./fax 068 3828236, e-mail: kp@kp.org.pl, <http://www.kp.org.pl>

Świebodzin, 3 września 2010

**Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
w Poznaniu**

oraz

**Biurow Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
w Poznaniu**

Dotyczy: plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH300012 Rogalińska Dolina Warty

W nawiązaniu do pierwszego spotkania w sprawie planu zadań ochronnych rozważanego obszaru Natura 2000, przekazujemy – zgodnie z zapowiedzią na spotkaniu - następujące uwagi i wnioski:

1. W 2007 r. dla obszaru został opracowany tzw. „program lokalnej współpracy”. Uważamy, że w przypadku tego obszaru, dokument ten pozostaje wciąż aktualny i powinien wyznaczać kierunki ochrony obszaru. W ramach opracowania planu zadań ochronnych można co najwyżej go uszczegółowić i uzupełnić o nowe informacje z prac terenowych.

Obeenie opracowywany PZO nie powinien być powieleniem i powtórzeniem ówczesnych dyskusji, a powinien stanowić kolejny krok w kierunku dobrego zaplanowania ochrony obszaru.

2. Klub Przyrodników z zaniepokojeniem zauważa, że sporządzanie PZO – w tym wykonanie niezbędnych inwentaryzacji terenowych – zostało przez RDOS w Poznaniu zlecone 17 sierpnia 2010 r., z terminem wykonania do końca listopada 2010 r. W naszej opinii, z przyczyn fenologicznych wątpliwości nasuwa wykonalność niezbędnych prac terenowych w tym okresie. Skutkuje to wątpliwościami, czy środki przeznaczone na wykonanie PZO będą wydatkowane efektywnie. Przypominamy, że zgodnie z publicznie prezentowanymi założeniami projektu POIiŚ.05.03.00-00-186/09, powstające plany zadań ochronnych mają być „opracowaniami wysokiej jakości”, a to wymaga oparcia ich na jak najrzetelniejszych obserwacjach terenowych; nie tylko na dyskusji nad „istniejącymi materiałami”.

W naszej opinii, jeżeli z jakichkolwiek względów zaistniało opóźnienie w zleceniu zadania skutkujące z przyczyn fenologicznych utratą możliwości jego prawidłowej i pełnej realizacji, to obowiązkiem RDOS było przedłużenie terminu realizacji zadania o rok kalendarzowy.

Dostępne dane w postaci inwentaryzacji Lasów Państwowych oraz inwentaryzacji BULiGL'2007 nie wydają się wystarczające; wymagają daleko idących uzupełnień i weryfikacji w terenie. W związku z tym, takiej właśnie inwentaryzacji i oceny opartej na wynikach aktualnych obserwacji terenowych, Klub Przyrodników będzie oczekiwał w obecnym procesie sporządzania planu zadań ochronnych. W szczególności, Klub Przyrodników będzie oczekiwał przedstawienia przez Wykonawcę wyników prac terenowych wykonanych w 2010 r., w zakresie co najmniej określonym przez pkt. 18 opisu przedmiotu zamówienia.

3. Przypominamy, że obowiązkiem Wykonawcy zadania jest zapewnienie sobie udziału niezbędnych specjalistów, do czego nie wystarcza sam fakt zaproszenia takich specjalistów do społecznego udziału w Zespole Lokalnej Współpracy. Tj. zastrzegamy, że Wykonawca w żadnym razie nie będzie mógł uzasadniać braku potrzebnych specjalistów faktem, że nie przyjęli oni takiego zaproszenia. Wierzymy jednak, że zastrzeżenie to nie jest potrzebne, i że Wykonawca dysponuje kadrą odpowiednią do wykonania zadania.
4. Postulat AQUANETu wyłączenia z granic obszaru ujęcia wody w Krajkowie opiniujemy negatywnie – wyłączenie takie byłoby niezgodne z przyjętymi w Unii Europejskiej zasadami ewentualnego korygowania granic obszarów Natura 2000.
5. Uprzejmie informujemy, że łągi wiązowo-jesionowe w obszarze (siedlisko przyrodnicze 91F0) objęte są w 2010 roku monitoringiem w ramach projektu GIOŚ&IOP. Monitoring ocenił stan ochrony tego siedliska w obszarze. Natomiast w roku 2009 oceniono stan łąk selernicowych (siedlisko 6440)
6. Jako istotne zagrożenia dla obszaru Natura 2000 postrzegamy:
  - a) projekty urbanizacji w obszarze,
  - b) projekty infrastruktury drogowej przecinającej obszar,
  - c) projekt pola golfowego w MosinieZagrożenia te należałoby wnikliwie omówić i przedstawić. Wnosimy, by sformułować wnioski do zmiany istniejących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego: wyeliminowanie z nich zapisów dotyczących w/w projektów.
7. Podzielamy opinię, że zagrożeniem dla obszaru może być masowa penetracja turystyczna. Zagrożenie to należałoby wnikliwie omówić i przedstawić, proponując środki zapobiegawcze.
8. W chwili obecnej nie mamy wyrobionego zdania, czy funkcjonowanie ujęcia wody dla Poznania jest zagrożeniem dla przedmiotów ochrony w obszarze. Wnosimy o zebranie informacji na ten temat i przedstawienie ich na kolejnych spotkaniach.

Nadmieniamy, że w projekcie planu gospodarowania wodami, dla jednolitej części wód podziemnych PLGW650073 nie przewiduje się derogacji od celów środowiskowych dla wód podziemnych, ani od celu środowiskowego dla obszarów chronionych, w związku z poborem wody dla Poznania. Oznacza to, że pobór wody nie będzie mógł powodować powstawania leja depresyjnego skutującego przesuszaniem się lądowych ekosystemów hydrogenicznych, ani też nie będzie mógł powodować pogorszenia warunków wodnych, w których funkcjonują przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 – wynika to bezpośrednio ze zobowiązań Ramowej Dyrektywy Wodnej, więc sporządzając plan zadań ochronnych Natura 2000, nie ma możliwości dyskusji tego zagadnienia.
9. W przypadku łągów 91E0 i 91F0, łąk selernicowych 6440 oraz starorzeczy 3150 kluczowym problemem mogą być warunki wodne, w tym reżim wylewów rzeki Warty. Plan zadań ochronnych powinien określić, jaki reżim wylewów jest potrzebny, by doprowadzić lasy łąkowe do właściwego stanu ochrony – określając w ten sposób „zapotrzebowanie obszaru Natura 2000 na warunki wodne”, skierowane do zarządzającego rzeką Wartą. Zrealizowanie takiego „zapotrzebowania” stanie się celem wodnośrodowiskowym o którym mowa w art. 4(1c) Ramowej Dyrektywy Wodnej UE.
10. W stosunku do ekosystemów wodnych, torfowisk oraz reżimu wodnego rzeki Warty w zakresie wpływającym na przedmioty ochrony Natura 2000 przypominamy, że zgodnie z art. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej do 2015 r. powinien być osiągnięty dobry stan wód powierzchniowych i podziemnych i jednocześnie (zależy, który z celów jest bardziej restrykcyjny) powinien być osiągnięty taki stan wód, jaki jest potrzebny do osiągnięcia właściwego stanu przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000. Jeżeli w PZO zostaną więc zaplanowane zadania w tym zakresie, to powinny one być przewidziane do bardzo pilnego zrealizowania.

Dotychczasowe informacje sugerują, że stan wodnych i torfowiskowych siedlisk przyrodniczych w tym obszarze Natura 2000 jest bardzo zły i nosi wręcz znamiona katastrofy ekologicznej. Oczekujemy więc pogłębionej analizy w tym zakresie.

11. Za bardzo ważne i konieczne w tym obszarze uważamy podjęcie skutecznej ochrony łąk selernicowych (siedlisko 6440). Wszystkie "chronione i cenne" gatunki wymieniane z tych łąk w obszarze powinny być lokalnie uznane za "gatunki typowe dla siedliska przyrodniczego". Od Wykonawcy oczekujemy, że w ramach oceny stanu łąk selernicowych przedstawi m. in. ocenę efektywności stosowania pakietów siedliskowych programu rolnośrodowiskowego.
12. W stosunku do łągów 91F0 proponujemy, by jako gatunek typowy dla tego ekosystemu wskazać m. in. dzięciola średniego (jest on i tak przedmiotem ochrony w powiązanej ostoi ptasiej).
13. Wykonawca powinien wyjaśnić status gatunków i siedlisk nie wymienionych w SDF (lub wymienionych z oceną „D” – np. jelonek rogacz), a podanych w „programie lokalnej współpracy” jako występujące w obszarze. W razie potwierdzenia znaczącego występowania, gatunki te muszą być uznane za przedmioty ochrony. Zwracamy uwagę, że art. 6(1) dyrektywy siedliskowej wymaga podjęcia odpowiednich środków dla ochrony siedlisk i gatunków naturalnych (z załączników I i II dyrektywy siedliskowej) „występujących w obszarze” – czyli także tych pominiętych w SDF (choć przyjmuje się, że w planowaniu ochrony można pominąć gatunki i siedliska o zupełnie nieznaczących zasobach). Oznacza to, że przedmiotem planu zadań ochronnych powinny być także gatunki i siedliska o których mowa wyżej - omyłkowo pominięte w dotychczasowym SDF obszarze.
14. Ochronie rozważanego obszaru Natura 2000 będzie sprzyjać wewnętrzna strukturalizacja obszaru za pomocą krajowych form ochrony przyrody. Należy więc jako jedno z zadań ochronnych zapisać utworzenie takich form, w tym tych rezerwatów i użytków ekologicznych, które już od dawna są tu postulowane (por. informacje w „programie lokalnej współpracy”).
15. Za bardzo ważny aspekt ochrony obszaru uważamy ochronę ksylobiontów dębowych - pachnicy dębowej i kozioroga dębosza. Te gatunki trudno poddaje się inwentaryzacji, dlatego niewystarczające jest zaplanowanie ochrony znanych stanowisk, a potrzebne są zapisy gwarantujące ochronę także potencjalnych biotopów ksylobiontów. Konieczna jest bardzo konsekwentna ochrona wszystkich starych dębów, zwłaszcza drzew z próchnowiskami oraz drzew martwych i zamierających. Dobre wskazania w tym zakresie znajdują się w „programie lokalnej współpracy”.
16. Kryteria oceny stanu ochrony dla łągów (91E0), muraw napiaskowych (6120), świetlistych dąbrów (91I0), pachnicy dębowej, zostały opublikowane w serii „Biblioteka Monitoringu Środowiska”. Kryteria oceny stanu ochrony siedlisk: 91F0, 9170, 9190, 6410, 6440, 6510 powinny być znane, ponieważ obecnie w ramach projektu GIOŚ-IOP wykonywany jest monitoring tych typów siedlisk. Załączamy kryteria oceny dla siedlisk leśnych, które znajdują się w naszym posiadaniu w związku z faktem wykonywania monitoringu tych siedlisk. Pozostałe kryteria należałoby uzyskać od Instytutu Ochrony Przyrody PAN w Krakowie.
17. Siedlisko 9190 musi być rozumiane – zgodnie z *Interpretation Manual EU 2007* – jako wszystkie śródładowe kwaśne dąbrowy, a nie tylko jako nadmorski las *Betulo-Quercetum* (jak błędnie ujęto w polskim rozporządzeniu Ministra Środowiska). Sielsko to jest więc niewątpliwie przedmiotem ochrony w rozważanym obszarze.
18. W przypadku wszystkich leśnych siedlisk przyrodniczych, według naszej wstępnej oceny, problemem i czynnikiem obniżającym ocenę ich stanu ochrony okaże się deficyt starych drzewostanów, a także fragmentów lasów nie użytkowanych (wyłączonych z antropopresji), deficyt rozkładającego się drewna i starych grubych drzew. Takie fragmenty lasu i elementy struktury lasu są bowiem niezbędne dla zachowania pełnej różnorodności biologicznej związanej z leśnymi siedliskami przyrodniczymi. Plan zadań ochronnych nie powinien wykluczać gospodarki

leśnej w chronionych leśnych siedliskach przyrodniczych, ale powinien uwzględnić – także ze względu na wymogi ochrony ksylobiontów i dzięciolów - wybrane znacznych fragmentów grądów i łęgów, które nie będą gospodarczo użytkowane, ale zostaną pozostawione jako "ostoi naturalności" – np. jako „powierzchnie referencyjne” i tak wyznaczone w lasach w związku z kryteriami FSC. Wymogi ochrony dobrze określają zapisy w „programie lokalnej współpracy”, które należy przenieść do planu zadań ochronnych, ewentualnie je tylko uszczegóławiając.

19. W przypadku łęgów 91E0 i 91F0, problemem może być ich neofityzacja. Wnosimy o dokonanie wnikliwej analizy tego zagrożenia.
20. Potwierdzamy deklarację woli uczestnictwa w Zespole Lokalnej Współpracy, wskazując jako przedstawiciela Klubu w zespole Pana Andrzeja Jermaczka, któremu pomagać mogą także inni przedstawiciele naszej organizacji..

z poważaniem

9170 – grądy środkowoeuropejskie i kontynentalne

Grądy środkowoeuropejskie i subkontynentalne to lasy, w których dojrzałym drzewostanie występują: dęby, grab, lipa, klon, wiąza, jesion, a w swoich zasięgach geograficznych także jawor, jodła, świerk. Wymienione tu gatunki należy traktować jako „właściwe dla dojrzałego drzewostanu grądu”. Jako gatunek obcy ekologicznie należy traktować sosnę (nawet gdy jej obecność wynika z gospodarczego typu drzewostanu). Jako gatunki obce geograficznie należy traktować wszystkie gatunki sadzone poza swoim naturalnym zasięgiem geograficznym (w tym modrzew na nizinach i świerk oraz jodła poza swoim naturalnym zasięgiem).

Wskaźnik	FV (właściwy)	U1 (nieodpowiedni)	U2 (zły)
Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa*	Typowa, właściwa dla siedliska przyrodniczego (z uwzględnieniem specyfiki regionalnej)	Zniekształcona w stosunku do typowej dla siedliska w regionie	Zdominowana przez gatunki nietypowe dla grądów
Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy*	We wszystkich warstwach dominują te gatunki typowe dla siedliska, przy czym są naturalne stosunki ilościowe	We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym są zaburzone relacje ilościowe	W jednej lub więcej warstw dominuje gatunek obcy dla naturalnego zbiorowiska roślinnego
Różnorodność gatunkowa drzewostanu – liczba występujących w drzewostanie gatunków właściwych dla dojrzałego drzewostanu grądu	4 i więcej	2-3	1
Udział łączny graba, klonu i lipy *	>20% w drzewostanie	<20% w drzewostanie	Brak w drzewostanie, obecny tylko w podrostach lub wcale
Udział gatunków „wczesnosukcesyjnych” w drzewostanie	<10% ale obecne	10-30% lub całkiem nieobecne	>30%
Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	<10%	10-50%	>50%
Gatunki obce geograficznie w drzewostanie*	< 1% i nie odnawiające się	<10% i nie odnawiające się	>10% lub spontanicznie odnawiające się, niezależnie od udziału
Martwe drewno (łącznie zasoby)*	>10% mierzności żywego drzewostanu	3-10% mierzności żywego drzewostanu	< 3% mierzności żywego drzewostanu
Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości*	> 5 szt. / ha	3-5 szt. / ha	< 3 szt. /ha
Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)*	>10% udział objętościowy drzew starszych niż 100 lat	<210% udział drzew starszych niż 100 lat, ale >50% udział drzew starszych niż 50 lat	<10% udział drzew starszych niż 100 lat i < 50% udział drzew starszych niż 50 lat
Naturalne odnowienie drzewostanu	Tak, >4 gatunki, obfite, reagujące na luki i prześwietlenia	Tak, pojedyncze lub ograniczone do 2-3 gatunków	Brak
Struktura pionowa i przestrzenna drzewostanu	Zróżnicowana; >50% powierzchni pokryte przez zwarty drzewostan, jednak obecne luki, prześwietlenia	Jednolity stary drzewostan lub struktura zróżnicowana ze zwartym starym drzewostanem zajmującym 10-50% powierzchni	Jednolite odnowienia lub zróżnicowana struktura KO z < 10% powierzchni zajętej przez fragmenty starego drzewostanu.
Ekspansywne gatunki obce w podszyciu i runie	Brak	Obecne lecz najwyżej 1 gatunek, nie bardzo silnie ekspansywny	Więcej niż 1 gatunek, albo 1 gatunek bardzo silnie ekspansywny
Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie; w tym gatunki porębowe, w tym trzcinnik piaskowy, jeżyny	Co najwyżej pojedynczo	Udział podwyższony, lecz nie bardzo ekspansywne	Silnie ekspansywne
Różnorodność występujących mchów, grzybów, ptaków lub owadów (jeżeli są takie dane lub obserwacje)	Wysoka	Przeciętna	Poniżej przeciętnej
Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	Brak	Pojedyncze ślady	Liczne ślady
Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)	Brak	Występują lecz mało znaczące	Silne

9190 – Kwaśne dąbrowy. Klucz do interpretacji wartości wskaźników

W ramach tego typu siedliska wyraźnie wyróżniają się nadmorskie lasy typu *Betulo-Quercetum* oraz śródlądowe kwaśne dąbrowy. Wartości wielu wskaźników (obecność ekologiczna, wskaźniki związane z kompozycją florystyczną) trzeba odnosić do stanu „normalnego” (naturalnego) dla danego podtypu, co częściowo zaznaczono w tabeli. Sosny nie traktować jako gatunku „obcego ekologicznie”, natomiast świerk zawsze jako gatunek „obcy ekologicznie” a poza swoim naturalnym zasięgiem także jako „obcy geograficznie”.

Wskaźnik	FV (właściwy)	U1 (nieodpowiedni)	U2 (zły)
Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa*	Typowa, właściwa dla siedliska przyrodniczego (z uwzględnieniem specyfiki regionalnej)	Zubożona w stosunku do typowej dla siedliska w regionie	Kadlubowa
Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy*	We wszystkich warstwach dominują te gatunki typowe dla siedliska, przy czym są naturalne stosunki ilościowe	We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym są zaburzone relacje ilościowe	W jednej lub więcej warstw dominuje gatunek obcy dla naturalnego zbiorowiska roślinnego
Udział dębu w drzewostanie *	>70% W przypadku brzoźowo-dębowych lasów nadmorskich > 40%	40-70% W przypadku brzoźowo-dębowych lasów nadmorskich 10-40%	<40% W przypadku brzoźowo-dębowych lasów nadmorskich <10%
Udział sosny w drzewostanie	<10% W przypadku brzoźowo-dębowych lasów nadmorskich < 40%	10-30% W przypadku brzoźowo-dębowych lasów nadmorskich < 70%	>70%
Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	<10%	10-50%	>50%
Gatunki obce geograficznie w drzewostanie*	< 1% i nie odnawiające się	<10% i nie odnawiające się	>10% lub spontanicznie odnawiające się, niezależnie od udziału
Martwe drewno (łącznie zasoby)*	>10% miąższości żywego drzewostanu	3-10% miąższości żywego drzewostanu	< 3% miąższości żywego drzewostanu
Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości*	> 5 szt. / ha	3-5 szt. / ha	< 3 szt. /ha
Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)*	>10% udział objętościowy drzew starszych niż 100 lat	<10% udział drzew starszych niż 100 lat, ale >50% udział drzew starszych niż 50 lat	<10% udział drzew starszych niż 100 lat i < 50% udział drzew starszych niż 50 lat
Naturalne odnowienie dębu	Liczniesz niż pojedyncze	Pojedyncze	Brak
Struktura pionowa i przestrzenna drzewostanu	Zróżnicowana; >50% powierzchni pokryte przez zwarty drzewostan, jednak obecne luki, prześwietlenia	Jednolity stary drzewostan lub struktura zróżnicowana ze zwartym starym drzewostanem zajmującym 10-50% powierzchni	Jednolite odnowienia lub zróżnicowana struktura KO z < 10% powierzchni zajętej przez fragmenty starego drzewostanu.
Ekspansywne gatunki obce w podszyciu i runie	Brak	Obecne lecz najwyżej 1 gatunek, nie bardzo silnie ekspansywny	Więcej niż 1 gatunek, albo 1 gatunek bardzo silnie ekspansywny
Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie; w tym gatunki nitrofilne, okrajkowe, porębowe, w tym trzcinnik piaskowy, jeżyny	Co najwyżej pojedynczo	Udział podwyższony, lecz nie bardzo ekspansywne	Silnie ekspansywne
Różnorodność występujących mchów, grzybów, ptaków lub owadów (jeżeli są takie dane lub obserwacje)	Wysoka Tu zakwalifikować też zawsze w przypadku występowania pachnicy, jelonka lub kozioroga.	Przeciętna	Poniżej przeciętnej
Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	Brak	Pojedyncze ślady	Liczne ślady
Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)	Brak	Występują lecz mało znaczące	Silne

91F0 - Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe. Klucz do interpretacji wartości wskaźników

W dojrzałym drzewostanie występują zwykle: dąb szypułkowy, wiązy, jesion. Wszystkie gatunki iglaste kwalifikować jako obce ekologicznie. Graba nie kwalifikować jako obcy ekologicznie, ale rozwój jego populacji uznać za przejaw gładowienia.

Wskaźnik	FV (właściwy)	U1 (nieodpowiedni)	U2 (zły)
Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa*	Typowa, właściwa dla siedliska przyrodniczego (z uwzględnieniem specyfiki regionalnej)	Zubożona w stosunku do typowej dla siedliska w regionie	Kadlubowa
Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy*	We wszystkich warstwach dominują te gatunki typowe dla siedliska, przy czym są naturalne stosunki ilościowe	We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym są zaburzone relacje ilościowe	W jednej lub więcej warstw dominuje gatunek obcy dla naturalnego zbiorowiska roślinnego
Liczba gatunków z grupy "wiązy, dąb, jesion" występujących w drzewostanie	3 i więcej	2	1
Różnorodność gatunkowa warstwy krzewów	4 i więcej gatunków	2-3 gatunki	1 gatunek lub brak
Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	<10%	10-50%	>50%
Gatunki obce geograficznie w drzewostanie*	< 1% i nie odnawiające się	<10% i nie odnawiające się	>10% lub spontanicznie odnawiające się, niezależnie od udziału
Martwe drewno (łącznie zasoby)*	>10% mierzności żywego drzewostanu	3-10% mierzności żywego drzewostanu	< 3% mierzności żywego drzewostanu
Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości*	> 5 szt. / ha	3-5 szt. / ha	< 3 szt. /ha
Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)*	>10% udział objętościowy drzew starszych niż 100 lat	<210% udział drzew starszych niż 100 lat, ale >50% udział drzew starszych niż 50 lat	<10% udział drzew starszych niż 100 lat i < 50% udział drzew starszych niż 50 lat
Naturalne odnowienie drzewostanu	Tak, >2 gatunki, obfite, reagujące na luki i prześwietlenia	Tak, pojedyncze lub ograniczone do jednego gatunku	Brak
Struktura pionowa i przestrzenna drzewostanu	Zróżnicowana; >70% powierzchni pokryte przez zwarty drzewostan, jednak obecne luki, prześwietlenia	Jednolity stary drzewostan lub struktura zróżnicowana ze zwartym starym drzewostanem zajmującym 30-70% powierzchni	Jednolite odnowienia lub zróżnicowana struktura KO z < 30% powierzchni zajętej przez fragmenty starego drzewostanu.
Przejawy procesu gładowienia*	Brak lub nieznaczne	Wyraźne	Silnie zaawansowane
Ekspansywne gatunki obce w podszyciu i runie	Obecny najwyżej 1 gatunek, nieliczny-sporadyczny	Więcej niż 1 gatunek, lub nawet 1 gatunek jeżeli liczny	Facjalna dominacja gatunku obcego
Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie; w tym trzcinnik piaskowy, jeżyny	Co najwyżej pojedynczo	Udział podwyższony, lecz nie bardzo ekspansywne	Silnie ekspansywne
Stosunki wodno-wilgotnościowe*	Zalewy wodami rzecznyymi zdarzające się co najmniej raz na kilka lat W przypadku łęgów poza dolinami – naturalne warunki wilgotnościowe	Zalewy wodami rzecznyymi zdarzające się wyjątkowo, lecz zastępowane przez przesiąki lub stagnowanie wody opadowej; znaczne uwilgotnienie, niewiele tylko odbiegające od stanu naturalnego	Brak zalewów wodami rzecznyymi i objawy przesuszenia
Różnorodność występujących mchów, grzybów, ptaków lub owadów (jeżeli są takie dane lub obserwacje)	Wysoka Tu zakwalifikować też zawsze w przypadku występowania pachnicy, jelonka lub kozioroga.	Przeciętna	Poniżej przeciętnej
Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	Brak	Pojedyncze ślady	Liczne ślady
Inne zniszczenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)	Brak	Występują lecz mało znaczące	Silne